

## Nota van toelichting

|                 |                       |
|-----------------|-----------------------|
| Numer.: 23TI016 | Kerkrade, 24 mei 2023 |
|-----------------|-----------------------|

Behorend bij ontwerpbesluit nummer: 23Rb021

### Onderwerp

Verantwoording Gemeenschappelijke Regeling Omnibuzz

- Concept jaarverslag en jaarrekening 2022;
- Concept tweede begrotingswijziging 2023;
- Conceptbegroting 2024 en meerjarenperspectief 2025-2027.

### Beslispunten

1. Kennis te nemen van het jaarverslag en de voorlopige jaarrekening 2022 van de gemeenschappelijke regeling Omnibuzz en een positieve zienswijze in te dienen;
2. Kennis te nemen van de concept begrotingswijziging 2023-2 van de gemeenschappelijke regeling Omnibuzz en een positieve zienswijze in te dienen;
3. Kennis te nemen van de conceptbegroting 2024 met meerjarenperspectief 2025-2027 en een positieve zienswijze in te dienen.

### Inleiding

#### Aanleiding

Omnibuzz is een gemeenschappelijke regeling (GR) die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het vraagafhankelijk- oftewel doelgroepenvervoer in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015) voor 30 Limburgse gemeenten. In 2022 is het klantenbestand van Omnibuzz toegenomen van 38.406 klanten naar 39.092 (+1,7%); dit zijn inwoners van de deelnemende gemeenten die een indicatie hebben gekregen voor het vraagafhankelijk vervoer.

Het dagelijks bestuur van de GR Omnibuzz zendt in overeenstemming met artikel 19 en 20 van de GR Omnibuzz aan de deelnemende gemeenten de voorlopige jaarrekening 2022, conceptbegroting 2024 en het meerjarenperspectief 2025-2027. Daarnaast ziet Omnibuzz aanleiding om de begroting 2023-1 te wijzigen c.q. te actualiseren (begroting 2023-2). Het dagelijks bestuur heeft de voorlopige jaarrekening en de ontwerpbegroting inclusief de begrotingswijziging 2023-2 goedgekeurd en op 4 april 2023 ter kennisname aan de colleges van B&W en de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten toegezonden. Op 13 april 2023 zijn in een digitale bijeenkomst de voorliggende verantwoordingsstukken door Omnibuzz inhoudelijk toegelicht en behandeld. Voor deze bijeenkomst waren alle beleids- en financiële medewerkers van de gemeenten uitgenodigd. Daarnaast vond op 19 april 2023 een bijeenkomst plaats voor raadsleden waarin uitgebreide uitleg is geboden.

#### Relevante ontwikkelingen

1. *Vervoer: aard/volume/ kosten*
  - De invloed van de coronapandemie is overduidelijk en werkt op vele aspecten door. Tot 2020 was in de 30 deelnemende gemeenten op totaalniveau een stijging in het vervoer waar te nemen. Deze beweging kwam in 2020 tot stilstand; in 2021 liet eveneens een grote, maar weliswaar minder ernstige, terugval zien. Het jaar 2022 was het jaar waarin de pandemie langzaam maar zeker beheersbaar werd en nagenoeg alle maatregelen in het vervoer werden losgelaten. Het vervoer nam daardoor weer toe ten opzichte van eerste twee 'corona- jaren, maar was nog steeds in vergelijking met 2019 31,9% lager. Dit maakt het lastiger om begrotingen strak op te stellen en compliceert het maken van passende (beleids-)keuzes.

- Omnibuzz heeft net als in de eerste corona jaren wederom vaccinatievervoer georganiseerd.
  - Het openbaar vervoer (OV) bleek voor de klanten van Omnibuzz gedurende de pandemie vanwege het open karakter een minder geschikt alternatief. Bovendien leiden aanpassingen in de lijnvoering in Limburg tot minder aanbod en groeien de gebieden waar het OV op steeds grotere afstand van de voordeur komt te staan. Ook de kwaliteit van het OV in Limburg lag afgelopen jaar herhaaldelijk onder vuur. Doordat het OV ook met personeelstekorten te kampen heeft, is er sprake geweest van bovenmatige uitval van treinen en bussen. Het OV biedt hierdoor in steeds mindere mate een passend en aantrekkelijk alternatief voor mensen met een beperking. Deze ontwikkeling staat haaks op de ambitie om OV-gebruik onder klanten juist te stimuleren.
  - Er wordt een groeiende zorgbehoefte bij klanten geconstateerd. Het gaat hierbij vooral om mensen met dementie/verward gedrag. Dit heeft gevolgen voor de uitvoering van het vervoer en de dienstverlening aan klanten via de telefoon. Het uitvoeren van ritten en het verwerken van rit- en informatieaanvragen kost daardoor gemiddeld meer tijd.
  - De actualiteit leidt tot forse prijsstijgingen in 2023. De NEA-index die contractueel van toepassing is op de vervoerstarieven valt voor 2023 historisch hoog uit, namelijk 13,7%. Ook bij andere bedrijfsvoeringskosten ziet Omnibuzz forse indexaties. Ook de recente cao-afspraken resulteren in forse verhogingen. Dit alles leidt tot structurele kostenstijgingen, zelfs als de dienstverlening en omvang van het vervoer op hetzelfde niveau blijven.
2. *Tekorten aan personeel in de vervoerssector*
- Ondanks de continuïteitsafspraken met de vervoerders zijn toch contracten van chauffeurs beëindigd door de terugval in het zorgvervoer. Veel chauffeurs zijn daardoor vertrokken en uitgeweken naar andere sectoren. Terugkeren is niet vanzelfsprekend als het vervoer weer in omvang toeneemt. Voor veel vervoerders is het een uitdaging om voldoende gekwalificeerde chauffeurs aan te trekken en te behouden. Omnibuzz heeft samen met de vervoerders een wervingscampagne opgezet die positieve resultaten laat zien.
3. *Wijziging GR Omnibuzz*
- In 2021 is een wijziging van de GR Omnibuzz voorbereid naar aanleiding van een wetswijziging in de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (wijziging Wgr per 1 juli 2022). In deze wijziging is ook een uitredingsregeling uitgewerkt. Bijbehorend conceptwijzigingsvoorstel wordt samen met andere Gemeenschappelijke Regelingen in Limburg in 2023 voorgelegd ter besluitvorming door de raad. In de aanloop hier naartoe is er al voor gekozen de GR Omnibuzz per januari 2023 aan te passen in verband met het wijzigen van de afrekensystematiek met de gemeenten. Dit resulteerde ook in een wijziging van de oorspronkelijke begroting 2023 (2023-0 -> 2023-1).

## **Doelstelling**

Gebruik maken van de bevoegdheid van de gemeenteraad om een zienswijze af te geven met betrekking tot de voorlopige jaarrekening 2022, de gewijzigde begroting voor 2023 (2023-2), de begroting 2024 en het meerjarenperspectief 2025-2027.

## **Argumenten**

### **1. Verantwoording van het begrotingsjaar 2022 (jaarrekening)**

Over de eerste twee maanden van 2022 werd nog coronacompensatie uitbetaald. In totaal werden 14.900 vaccinatieritten uitgevoerd. Verder blijkt uit klanttevredenheidsonderzoek dat de dienstverlening door Omnibuzz door klanten wordt gewaardeerd met een 8,2. Dit ondanks het feit dat het chauffeurstekort niet opgelost kon worden en zich met name in de zomermaanden sterk manifesteerde. Klanten wordt gevraagd om

een stukje medewerking door op drukke tijden 15 minuten vroeger of later te willen reizen. Dat heeft de vervoerders kennelijk 'lucht' verschaft. Het percentage 'loosmeldingen' is uitgekomen op 2,1%. De oorzaken die ten grondslag hieraan liggen, zijn veelal fouten door de klant bij het boeken of simpelweg vergeten een reis geboekt te hebben. Met de provincie is gewerkt aan het actieplan 'Iedereen mobiel' waarin samenwerking is afgesproken om mensen zo veel mogelijk zelf in hun vervoerbehoefte te laten voorzien.

In 2022 hebben de Omnibuzz klanten in totaal 902.952 ritten gemaakt, daar waar dat in 2021 nog 737.566 (2020: 687.847) ritten waren. Dit is een stijging ten opzichte van 2021 van 22,4%. Echter, daarmee lag het vervoersvolume nog altijd 31,9% lager dan in het 'normale' jaar 2019. Voor Kerkrade zijn in 2022 216.637 zones gereden, in 2021 174.061. Dat is een stijging van 24,46%. Ten opzichte van het 'normale' jaar 2019 (292.881 zones) een daling van 26,03%.

Uit de jaarrekening blijkt een positief resultaat van ruim €3,3 miljoen. Een van de voornaamste oorzaken hiervan is de daling van de vervoerskosten t.o.v. de begroting 2022-1 met €2,7 miljoen. Daarnaast werden twee bestemmingsreserves ingezet ter dekking van daartoe bestemde kosten, te weten de bestemmingsreserve ICT (€223.000,-) en de bestemmingsreserve personeel (€157.000,-). Specificatie van het batig saldo valt te lezen op pagina 81 van de jaarrekening 2022.

Omdat Omnibuzz beschikt over voldoende weerstandsvermogen stelt het dagelijks bestuur voor om het positief jaarrekeningresultaat 2022 van € 3.382.235, - uit te betalen aan de deelnemende gemeenten; voor Kerkrade betekent dit €145.261.-.

## 2. Uitgangspuntennotitie begroting 2023-2 en 2024 en het meerjarenperspectief 2025-2027

De uitgangspuntennotitie biedt het beleidsmatig en financieel kader voor de begrotingen 2023-2 en 2024 en het meerjarenperspectief 2025-2027. De notitie is onder andere gebaseerd op het Bedrijfsplan Doelgroepenvervoer van Omnibuzz.

## 3. Tweede begrotingswijziging 2023 (2023-2)

In de begrotingswijziging 2023-1 werd de wijziging van de afrekensystematiek doorgevoerd. In deze tweede begrotingswijziging wordt een extra bijdrage gevraagd in de gestegen kosten (€748.000,-). Van Kerkrade wordt een extra bijdrage van €45.448,- gevraagd. Dit met name vanwege de gestegen NEA-index (13,7%) die vooral de vervoerskosten opdrijft. Daarnaast heeft ook de loonsverhoging van ruim 9% zijn invloed op de begroting. In de eerste begroting 2023 was gerekend met een NEA-index van 3,5% terwijl deze is uitgekomen op 13,7%. Per saldo heeft dit geleid tot een stijging van de kosten van 10%.

Het vervoersvolume 2023-2 is gebaseerd op de gerealiseerde zones in 2019 (laatste volledige jaar voor corona), verminderd met een afslag van 7,5%. De totale kosten komen voor Kerkrade daarmee uit op €1.789.798,-. (2023-1: €1.744.350,-).

|                          |              |
|--------------------------|--------------|
| Vervoer                  | €1.436.440,- |
| Indirecte vervoerskosten | € 232.802, - |
| Overheadkosten           | € 120.556, - |
|                          |              |
| Totaal                   | €1.789.798,- |

## 4. Conceptbegroting 2024 & meerjarenperspectief 2025-2027

Voor 2024 hanteert Omnibuzz het vervoersvolume van 2019 met een afslag van 5%. Voor 2025 wordt wederom uitgegaan van het vervoersvolume van 2019, maar met een afslag van 2,5%. Voor de jaren 2026 en 2027 wordt geen afslag toegepast.

De begroting 2024 komt uit op een totaalbedrag van €28.783.288,- (2023-2: €27.529.466,-; 2023-1: €26.780.680,-). Voor Kerkrade betekent dat dat een bijdrage wordt gevraagd van €1.878.088. Dit bedrag kan als volgt worden gespecificeerd naar de diverse onderdelen:

|                          |              |
|--------------------------|--------------|
| Vervoer                  | €1.529.222,- |
| Indirecte vervoerskosten | € 233.073, - |
| Overheadkosten           | € 115.793, - |
|                          |              |
| Totaal                   | €1.878.088,- |

Ten opzichte van de begroting 2023-2 (jaarschijf 2024) stijgt de begroting van Omnibuzz met ongeveer €1,2 miljoen. Dit wordt voor bijna €950.000,- veroorzaakt door hogere vervoerskosten. De regiekosten stijgen met €180.000,- als gevolg van de cao-verhoging van 2%. Op de beheerkosten denkt men ongeveer €26.000,- lager uit te komen doordat de stijging in de energiekosten (€8.000,-) worden gecompenseerd door dalingen op o.a. de accountantskosten, automatisering en applicaties e.d.

#### 1.1 Een rechtmatige verantwoording over 2022 met positief resultaat

In de verantwoording over 2022 komen geen onjuistheden naar voren. De jaarrekening sluit aan op de kaders en de tussentijdse begroting(s)wijziging met de daaraan gestelde uitgangspunten. Covid 19 heeft wederom geleid tot een bijzondere situatie waarin Omnibuzz goed en accuraat heeft gehandeld ten aanzien van de continuïteit van het doelgroepenvervoer, zowel intern als extern. De vervoerders zijn in overeenstemming met de daarvoor geldende landelijke richtlijnen financieel gesteund.

Het saldo van de algemene reserve bedraagt per 31 december 2022 €900.000,- en komt hiermee tussen de afgesproken minimum- en maximumpositie (€520.000,-/ €1.308.000,-). Aanvulling van de reserve is daarmee niet aan de orde.

#### 2.1. Een helder kader voor 2023 en verdere jaren

Op basis van de missie en visie in het Bedrijfsplan Doelgroepenvervoer van Omnibuzz, een terugblik en evaluatie van al gerealiseerde zaken en een omgevingsanalyse, legt Omnibuzz in dit document vast wat in de periode 2023 (en verdere jaren) de te realiseren doelstellingen zijn waarbij invulling wordt gegeven aan de bepalingen van artikel 34b van de Wgr.

#### 3.1 Een realistische, te verklaren, begrotingswijziging 2023-2

Door de gewijzigde vervoersstromen, grotendeels als gevolg van de pandemie, stelt Omnibuzz voor de initiële begroting 2023 opnieuw bij te stellen omdat het vervoer weliswaar is toegenomen maar in mindere mate dan gedacht. In begroting 2023-0 en 2023-1 was geen afslag toegepast. Het hanteren van de realisatie over 2019 met een afslag van 7,5% wordt realistisch geacht. Het indienen van een positieve zienswijze ligt ook voor de begroting 2023-2 voor de hand.

#### 4.1 Een begroting 2024 met meerjarig perspectief die realistisch is.

De stijgende vervoerskosten hebben doorwerking op de begroting 2024 en het meerjarig perspectief. Het hanteren van de realisatie over 2019 met een afslag van 5% voor 2024 wordt realistisch geacht. Ook wordt het realistisch geacht om voor 2025 weer uit te gaan van het vervoersvolume van 2019 met een afslag van 2,5% en voor de jaren 2026 en 2027 geen afslag toe te passen. Het indienen van een positieve zienswijze ligt ook voor deze begroting voor de hand.

#### **Kanttekeningen**

Corona heeft duidelijk gemaakt dat de toekomst onzeker is. Het valt niet uit te sluiten dat het vervoer weer fors zal aantrekken wanneer de gebruikers weer meer vertrouwen krijgen; daarmee stijgen onlosmakelijk de kosten. Verder zijn er risico's door onverwachte zaken als een nieuwe virusuitbraak, faillissement van vervoerders en daardoor een lagere continuïteit van het vervoer.

## Financiën

Voor het jaar 2023 vraagt Omnibuzz een bijdrage van de gemeente Kerkrade van €1.789.798,-. Middels een begrotingswijziging wordt de begroting voor 2023 naar boven bijgesteld met een bedrag van €45.448,-. Voor de jaren 2024 tot en met 2027 wordt uitgegaan van een bijdrage van respectievelijk €1.878.088,-, €1.984.023,-, €2.089.504,- en €2.157.280,-. Over 2022 heeft Omnibuzz een positief resultaat behaald hetgeen leidt tot een teruggaaf ad €145.261,-. De financiële ontwikkeling van Omnibuzz is voor het aandeel van de gemeente Kerkrade in onderstaand schema weergegeven. Belangrijk is het onderscheid tussen gerealiseerde (het jaar 2022) en geprognosticeerde kosten in relatie tot de gemeentelijke dekking.

| Jaar                           | Omnibuzz     | Dekking Gemeente Kerkrade | Klantbijdragen (positief t.o.v. oorspronkelijke ramingen) | Saldo           |
|--------------------------------|--------------|---------------------------|-----------------------------------------------------------|-----------------|
| <b>2022 (realisatie)</b>       | €1.502.454,- | €1.627.636,-              |                                                           | +€145.261,-*    |
| <b>2023 (begroting 2023-2)</b> | €1.789.798,- | €1.766.000,-              | +€31.717,-                                                | +€ 7.919, - #   |
| <b>2024</b>                    | €1.878.088,- | €1.821.000,-              | +€44.000,-                                                | - € 13.088, - # |
| <b>2025</b>                    | €1.984.023,- | €1.881.000,-              | +€56.000,-                                                | - € 47.023, - # |
| <b>2026</b>                    | €2.089.504,- | €1.881.000,-              | +€69.000,-                                                | - €139.504,- #  |
| <b>2027</b>                    | €2.157.280,- | €1.881.000,-              | +€76.000,-                                                | - €200.280,- #  |

\* Dit bedrag vloeit voort uit de realisatie 2022 (dekking gemeente Kerkrade €1.627.636,-) minus realisatie 2022 (€1.502.454,-) plus onttrekking bestemmingsreserve ICT (€11.780,- en onttrekking personeel €8.298,-).

# Deze tekorten vanaf 2024 worden structureel meegenomen in de opmaak van de begrotingsvoorbereiding 'begroting 2024' en volgende jaren.

De geraamde eigen bijdragen (klantbijdragen) vanaf 2023 liggen gemiddeld €50.000,- hoger dan is opgenomen in de meerjarenbegroting van de gemeente Kerkrade. Aldaar is rekening gehouden met €200.000,- jaarlijks aan eigen bijdragen van de reizigers. Rekening houdend met dit voordeel aan de inkomstenkant (eigen bijdragen) is er over de jaren 2024, 2025, 2026 en 2027 weliswaar sprake van een tekort, maar dit wordt verlaagd door het 'overschot' wat betreft de klantbijdragen.

## Rechtmatigheid

- o Gemeentewet
- o Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)
- o Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015)
- o Gemeenschappelijke Regeling Omnibuzz (GR Omnibuzz)

Op 18 mei 2021 (commissie Burgers en Samenleving) is de begroting 2022 inhoudelijk behandeld. De begrotingswijziging 2022-1 is samen met de conceptbegroting 2023 e.v. tijdens de gemeenteraadsvergadering van 2 juni 2021 geaccordeerd. Verder zijn periodiek een aantal bestuurlijke informatiebrieven doorgeleid zowel aan de raad als ook aan het college van B&W. Door het tijdig indienen van de jaarrekening 2022 en de (gewijzigde) begroting 2023, de begroting 2024 met het meerjarenperspectief geeft Omnibuzz invulling aan artikel 34 b van de Wgr *(het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam, het bestuur van het openbaar lichaam, het bestuur van de bedrijfsvoeringsorganisatie of het gemeenschappelijk orgaan zendt vóór 30 april van het jaar voorafgaand aan dat waarvoor de begroting dient, de algemene financiële en beleidsmatige kaders en de voorlopige jaarrekening aan de raden van de deelnemende gemeenten).*

Een zienswijze is de wettelijk voorgeschreven manier om als gemeenteraad invloed uit te oefenen op een jaarrekening en begroting. Op grond van artikel 35 lid 1 Wgr kan de raad binnen 12 weken na verzending een

zienswijze indienen over de voorlopige jaarrekening en het jaarverslag en de ontwerpbegroting. De wettelijke termijn hiervoor is 27 juni 2023. De behandeling van de stukken staat geagendeerd voor de vergadering van het algemeen bestuur van Omnibuzz op 5 juli 2023.

#### **Communicatie**

Het jaarverslag en de jaarrekening worden, volgens artikel 20 lid 2 van de gemeenschappelijke regeling Omnibuzz, ter inzage gelegd na het collegebesluit. Na besluitvorming in de raadsvergadering zal de gemeenschappelijke regeling Omnibuzz schriftelijk worden geïnformeerd over het raadsbesluit.

#### **Burgerparticipatie**

Niet van toepassing

#### **Uitvoering**

Na de besluitvorming dient het dagelijks bestuur van Omnibuzz in kennis worden gesteld over de zienswijze van de gemeente Kerkrade. Hiervoor is een brief opgesteld die toegevoegd is aan deze nota.

#### **Gezondheid en Vitaliteit**

Omnibuzz is een gemeenschappelijke regeling waarin 30 Limburgse gemeenten samenwerken op het gebied van doelgroepenvervoer. Het doelgroepenvervoer draagt bij aan de mobiliteit van mensen en zorgt ervoor dat mensen mee kunnen blijven doen. Dit sluit aan op de visie van Positieve Gezondheid waarin centraal staat een bredere kijk op gezondheid, namelijk het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan en gelijktijdig zo veel mogelijk eigen regie te voeren. Over passend vervoer kunnen beschikken is hierin een wezenlijk punt.